

AL FRONT DE GUERRA

Nit al tren.-Terres d'Aragó

(Orònica d la columna Francesc Macià - Lluís Companys)

L'amplíssima andana de l'estació de França és plena de gom a gom; la gent no hi cap, s'apreta, crida, i sua, es clia.

Aquesta gent —dones de totes les edats i els estaments socials, homes vells i joves, infants— s'han aplegat en aquesta nit del dimarts 8 de setembre per a acomiadar les columnes «Francesc Macià-Lluís Companys» que surten cap al front a lluitar per la dignitat i la llibertat del poble.

Entre els que es queden abunden les dones: dones que tenen el pit ple de sanglots i els ulls plens de llàgrimes. Dones que amb una veu càlida de se diuen:

—Jo no que no ploro. Jo sé que tornaré! Jo sé que guanyarem!

Dones que van a acomiadar el pare, l'espos, el fill, el germà.

D'abans de les nou comencen a arribar els milicians. Flamegen damunt la taca fosca dels homes i les armes flamegen, banderes de color de foc, banderes barrades de l'or i la sang de Catalunya. Sonen clares que esquincen l'aire feixuc de la nit. Sona sordament, la ronquera dels tambors. Crepitien els aplaudiments. S'enlairen els punys closos.

Amb dificultat les milícies poden marxar correctament formades. Els que es queden, familiars o amics, els saluden, els abracen, els besen.

El moment té una emoció profunda que anirà en crescendo fins a arribar al patètic.

—Salut!

—Coratge!

—Cuida't força!

—Heu de guanyar! Heu de guanyar!

Aquest «heu de guanyar», clamat en imperatiu, és el «leit-motif» de la simfonia meravellosa i magnífica del comiat.

Una noia, vestida de negre, s'abraça plorant al coll d'un milicià i el besa amb un sant impudor.

—Quimet! —i la veu se li ofega a la gorja i esdevé sanglot.

—No ploris, que tornaré!

Una altra dona, amb una noble promesa, diu:

—Tinc tres fills i el marit al front. Voldria que visquessin, és clar; però si moren me'n sentiré orgullós perquè hauran mort per Catalunya i la República.

Una altra dona, menuda, velleta,

(Passa a la pàgina 8.)

Al Front de Guerra

(Ve ue la primera pàgina)

amb tot el cap blanc —neu d'anys i de penes— passa per enmig de la gent, al costat del seu fill, i li aconsella:

—Posa't el jersei de llana, fill, que atà dalt les nits ja deuen començar a esser fredes.

Novament els clarins i els tambors. I els aplaudiments, mes nombrosos, mes jervorosos: arriba el President Lluís Companys. Saludem amics, entre ells Ventura Gassol; saludem familiars.

El tren arrenca, per fi. Abans n'ha marxat un altre. En el nostre van prop de mil cinc-cents milicians. Les aclamacions, els crits, els aplaudiments, la ciutat, es perden al lluny. I ens endinsem en la nit. En el departament anem el tinent coronel Bosen — cabells grisos, celles negres, vostre ve personatge de novella de Bazuc — el comandant turri, per a demostrar que els diputats no es queden a casa i també saben complir el seu deure; Molas, alt, forçut, que quan camina sempre es gronxa una mica i el cervell del qual deu rebre llum cenital per la calba; Artemi Aiguader que és la simpatia feta persona i al qual sempre hem vist amb un pur a la boca, tant que hem arribat a sospitar, si es tracta sempre del mateix pur.

Quan arribem a Vilanova i La Geltru plou. Malgrat la pluja l'an-

dana és plena de gent: gent que vibra d'entusiasme, que victoreja, que aplaudeix.

Passat Mora la Nova ha cessat de ploure. Hi ha una mitja lluna que sembla talment una jaig de plata: una jaig segadora d'estrelles.

Després d'una llarga estona a Reus, arribem a Casp amb les primeres clarors de l'alba: una alba pura, fina, com de cristall.

Ara és el migdia i som a Puebla de Híjar. Els milicians morts de sei —cal evitar l'aigua sempre que es pugui i per raons de salubritat— no trobem vi en lloc. Jo penso: No hi ha vi? Indubtablement per aquí han passat els feixistes.

Sol. Pols. Mosques. I paciència per a esperar l'hora de marxar novament endavant.

LLUIS CAPDEVILA

Puebla de Híjar, 9, setembre.

Ultima hora

*

L'Onze de setembre

A les deu de la nit hi havia reapertades per la diada de Rafael Casanova 45.000 pessetes. A aquesta mateixa hora es comptaven, voltant el monument, 500 banderes. Moments després començà la recollida, i es donà per acabada l'esplèndida jornada commemorativa.